

Діяльність сервісних центрів Міністерства внутрішніх справ України

*Крамар Р.І.¹, Комарницький М. М.², Рібун В. В.³, Чапран І. Р.⁴,
Запотічний В. В.⁵, Юкиш Є. Д.⁶*

Опубліковано	Секція	УДК
30.11.2024	Право	351.82:351.746.2(477)

DOI:<https://doi.org/10.5281/zenodo.14961146>

Анотація. Конституція України передбачає, що права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. При цьому в Основному Законі зазначено, що утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави. Важливою функцією держави є забезпечення верховенства права, законності й правопорядку, а також надання пов'язаних із ними послуг. В цій сфері особливе місце посідає діяльність Міністерства внутрішніх справ, зокрема його сервісних центрів. Сервісні центри МВС включають Головний сервісний центр та регіональні сервісні центри. Головний сервісний центр МВС здійснює надавання послуг, віднесених до компетенції Міністерства внутрішніх справ, а також є безпосереднім учасником реалізації державної політики щодо надання адміністративних послуг. Сервісні центри МВС надають послуги щодо реалізації громадянами своїх прав в контексті діяльності МВС.

Ключові слова: адміністративні послуги, електронний кабінет водія, транспортне законодавство

Activities of service centers of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine

Annotation. The article examines the legal and organizational aspects of the functioning of the service centers of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine as a key element in the provision of administrative services. It is noted that the service centers of the Ministry of Internal Affairs ensure the implementation of state policy in such areas as the registration and re-registration of vehicles, the issuance of driver's licenses, the issuance of permits for the transportation of hazardous goods, and other powers related to transport legal relations. The legislative regulation of the activities of service centers is analyzed, particularly in the context

¹ доктор юридичних наук, професор, ЗВО «Львівський університет бізнесу та права», <http://orcid.org/0000-0001-5086-9845>

² аспірант ЗВО «Львівський університет бізнесу та права» <https://orcid.org/0009-0003-6560-0322>

³ аспірант ЗВО «Львівський університет бізнесу та права» <https://orcid.org/0009-0003-9012-6789>

⁴ аспірант ЗВО «Львівський університет бізнесу та права» <https://orcid.org/0009-0003-9326-2121>

⁵ аспірант ЗВО «Львівський університет бізнесу та права» <https://orcid.org/0009-0002-3103-7706>

⁶ аспірант ЗВО «Львівський університет бізнесу та права» <https://orcid.org/0009-0006-7379-7403>

of the resolutions of the Cabinet of Ministers of Ukraine concerning their legal status and structural reorganization.

Significant attention is given to the issue of the reorganization of regional service centers of the Ministry of Internal Affairs, which involved their liquidation as separate legal entities and the concentration of functions within the Main Service Center of the Ministry of Internal Affairs. The consequences of this decision for the efficiency of administrative service provision are analyzed, including potential risks associated with centralization and the need to ensure service accessibility throughout Ukraine.

The role of service centers in the implementation of the concept of e-governance and digitalization of state services is separately examined. The operation of the electronic driver's cabinet is reviewed as a tool that provides remote access for citizens to essential administrative services. It is established that the introduction of digital technologies contributes to increased service efficiency, reduced bureaucratic procedures, and improved control over service execution.

The article also focuses on the cooperation between the service centers of the Ministry of Internal Affairs and the Expert Service of the Ministry of Internal Affairs in the field of vehicle registration and re-registration. The impact of regulatory provisions on traffic safety and the prevention of stolen vehicle legalization is studied. A specific problem is identified regarding the lack of clear regulations for the registration of new categories of vehicles equipped with electric engines, which may create gaps in law enforcement.

Furthermore, the issue of transparency in the activities of service centers of the Ministry of Internal Affairs is considered, as it is a crucial factor in ensuring public trust in the system of public administration. Based on the analysis of legal norms and scientific approaches, it is proven that the openness of information regarding the activities of service centers contributes to reducing corruption risks and enhancing public oversight.

It is concluded that the service centers of the Ministry of Internal Affairs play a vital role in the system of state administration, performing functions that directly impact the realization of citizens' rights in the field of transport services and the maintenance of public order. The further development of these bodies should focus on improving the regulatory framework, expanding digital service capabilities, and strengthening public oversight mechanisms over their activities.

Keywords: Administrative service, Ministry of Internal Affairs of Ukraine, regional service center, e-governance, public administration transparency, vehicle registration.

Вступ

Діяльність сервісних центрів Міністерства внутрішніх справ України виступає важливим елементом гарантування політики держави у сфері надання адміністративних послуг, а також в галузі правопорядку, законності та в царині транспортних правовідносин. Дієвість функціонування сервісних центрів Міністерства внутрішніх справ України є важливим чинником реалізації прав і свобод людини і громадянина. Така вагомість правового статусу сервісних центрів МВС вимагає особливої уваги з боку дослідників.

Окремі аспекти функціонування сервісних центрів Міністерства внутрішніх справ України досліджували зокрема Слободенюк І.В., Пижов С.Л., Петров С.Є. та інші вчені. Водночас питання діяльності сервісних центрів Міністерства внутрішніх справ України вивчено недостатньо й потребує окремого дослідження.

Метою статті є вивчення та аналіз діяльності сервісних центрів Міністерства внутрішніх справ України, проблем її законодавчого регулювання.

Результати

Відповідно до положень ч. 1 ст. 3 Конституції України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР (далі – Конституція України), людина, її життя та здоров'я, честь та гідність, недоторканність й безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. При цьому згідно із положеннями ч. 2 ст. 3 Конституції України права та свободи людини, а також їх гарантії визначають зміст й спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження та забезпечення прав й свобод людини є головним обов'язком держави [1].

За таких вимог Основного Закону в Україні проголошено принцип «держава для людини», а не «людина для держави». Однією із форм вираження такого принципу є надання адміністративних послуг. Відповідно до положень ч. 1 ст. 1 Закону України «Про адміністративні послуги» від 06.09.2012 № 5203-VI, під адміністративною послугою законодавець розуміє результат здійснення владних повноважень суб'єктом надання адміністративних послуг за заявою фізичної особи чи юридичної особи, що є спрямованим на набуття, зміну або ж припинення прав та/чи здійснення обов'язків такої особи відповідно до закону [2]. Тобто, адміністративна послуга є результатом реалізації владних повноважень суб'єктом надання таких послуг, що є спрямованим на набуття, зміну, припинення прав та/чи здійснення обов'язків особи, яка звернулась за цією послугою. Серед системи суб'єктів, що є уповноваженими відповідно до закону надавати адміністративні послуги, важливе місце посідають сервісні центри Міністерства внутрішніх справ України.

Відповідно до змісту положень абз. 2 п. 1 Положення про Міністерство внутрішніх справ України, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 28.10.2015 № 878 (далі – Положення про Міністерство внутрішніх справ), Міністерство внутрішніх справ України є головним органом в системі центральних органів виконавчої влади, що гарантує створення політики держави в царинах:

- гарантування охорони прав та свобод людини, інтересів соціуму, інтересів держави, спротиву злочинності, протегування публічної безпеки та порядку, а також надавання поліцейських послуг;
- охорону кордону держави й оборони суверенних прав України у її виключній (морській) економічній зоні;
- цивільного захисту, охорони народонаселення та територій від надзвичайних ситуацій, а також попередження їхньої появи, ліквідації надзвичайних ситуацій, рятувальної справи, гасіння пожеж, пожежної безпеки і техногенної безпеки, чину аварійно-рятувальних служб, а так само гідрометеорологічного чину;
- міграції (імміграції, а також еміграції), зокрема опору нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрування фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів [3].

Згідно із пп. 21 п. 4 Положення про Міністерство внутрішніх справ України, цей орган виконавчої влади зокрема організовує у випадках, передбачених законом, надання адміністративних та інших платних послуг.

Постановою Кабінету Міністрів України «Про утворення територіальних органів з надання сервісних послуг Міністерства внутрішніх справ» (далі – Постанова) від 28.10.2015 № 889 створено в якості юридичних осіб публічного права територіальні органи із надання сервісних послуг Міністерства внутрішніх справ та затверджено їх перелік [4].

Додаток до Постанови містить перелік територіальних органів з надання сервісних послуг Міністерства внутрішніх справ України, що утворюються згідно із цим документом. До них належать: Головний сервісний центр Міністерства внутрішніх справ, що виступає міжрегіональним територіальним органом із надання сервісних послуг Міністерства внутрішніх справ; регіональні сервісні центри Міністерства

внутрішніх справ у Автономній Республіці Крим та місті Севастополі, а також регіональні сервісні центри Міністерства внутрішніх справ у областях та місті Києві.

Водночас згідно із положеннями п. 1 Постанови Кабінету Міністрів України «Деякі питання територіальних органів Міністерства внутрішніх справ» від 12.02.2020 № 79 ліквідовано як юридичні особи публічного права територіальні органи із надання сервісних послуг Міністерства внутрішніх справ, що включають Регіональний сервісний центр Міністерства внутрішніх справ України в Автономній Республіці Крим та місті Севастополі; регіональні сервісні центри Міністерства внутрішніх справ України в областях та місті Києві. При цьому зазначено, що територіальні органи із надавання сервісних послуг МВС, що підлягають ліквідуванню, провадять й надалі здійснення своїх повноважень і функцій, що їх покладено на зазначені органи, до моменту упорядкування структури Головного сервісного центру МВС [5].

Варто розглянути питання діяльності сервісних центрів Міністерства внутрішніх справ України детальніше.

Як випливає із інформації, зазначеної на офіційній сторінці Головного сервісного центру Міністерства внутрішніх справ України в мережі Інтернет, цей сервісний центр реалізує подання послуг платного й безоплатного характеру, що віднесені до повноважень Міністерства внутрішніх справ та є прямим учасником реалізації політики держави в царині надавання адміністративних послуг [6].

Також зазначено, що у рамках компетенції Головний сервісний центр Міністерства внутрішніх справ України співпрацює із міжнародними організаціями й профільними закладами інших держав стосовно питань, що стосуються повноважень структури сервісних центрів Міністерства внутрішніх справ, а так само й аналізу, підсумків й популяризації прогресивного досвіду в цій царині.

Своєю місією Головний сервісний центр Міністерства внутрішніх справ України визначає роботу із людьми і для людей, зміцнюючи при цьому довіру до державних послуг. Також вказано, що сервісні центри Міністерства внутрішніх справ є провідниками у сфері надавання державних послуг.

До основних функцій і послуг сервісних центрів Міністерства внутрішніх справ України належать: а) видавання й обмінювання посвідчення водія; б) реєстрування і перереєстрування транспортних засобів; в) видавання й зберігання номерних знаків; г) оформлення дозволу на перевезення небезпечних вантажів. Також на базі сервісного центру Міністерства внутрішніх справ передбачено можливість складання іспитів для отримання права керування транспортними засобами.

Згідно із даними офіційної сторінки Головного сервісного центру Міністерства внутрішніх справ України в мережі Інтернет, на сьогодні в Україні діє 162 сервісних центрів [6].

Задля реалізації покладених на Головний сервісний центр Міністерства внутрішніх справ України завдань і функцій, цей територіальний орган МВС співдіє із центральними органами виконавчої влади й іншого роду органами державної влади, установами, організаціями, що до їх правообсягу є приналежними питання, які узалежнені із роботою системи сервісних центрів Міністерства внутрішніх справ України. Слід додати, що Головний сервісний центр МВС створено 7 листопада 2015 року на виконання Постанови й він виступає міжрегіональним територіальним органом Міністерства внутрішніх справ України. Також варто зазначити, що Головним сервісним центром Міністерства внутрішніх справ України керує начальник, якого призначає на посаду і звільняє державний секретар Міністерства внутрішніх справ України.

Загалом система сервісних центрів Міністерства внутрішніх справ України має таку структуру:

- а) Головний сервісний центр МВС;
- б) регіональні сервісні центри ГСЦ МВС;

в) територіальні сервісні центри РСЦ ГСЦ МВС.

Відповідно до положень п. 1 Розділу I Положення про Головний сервісний центр Міністерства внутрішніх справ, затвердженого Наказом Міністерства внутрішніх справ України від 07 листопада 2015 року № 1393 (далі – Положення про ГСЦ), Головний сервісний центр МВС є юридичною особою публічного права і є міжрегіональним територіальним органом стосовно надавання сервісних послуг Міністерством внутрішніх справ [7]. Відповідно до п. 5 Розділу I Положення про ГСЦ, Головний сервісний центр Міністерства внутрішніх справ організовує діяльність регіональних сервісних центрів Міністерства внутрішніх справ, виконує контроль за їх чином, надає для них організаційно-методичну допомогу, практичну поміч, а також забезпечує їх інформаційно-аналітичне, матеріально-технічне й фінансове гарантування. Відповідно до п. 20 Розділу V Положення про ГСЦ, Головний сервісний центр Міністерства внутрішніх справ є неприбутковою установою, може мати власний бренд.

Важливим аспектом діяльності сервісних центрів Міністерства внутрішніх справ України виступає взаємодія із нею Експертної служби Міністерства внутрішніх справ, що регулюється Наказом Міністерства внутрішніх справ України «Про організацію взаємодії Експертної служби МВС із територіальним органом з надання сервісних послуг МВС» від 17.01.2023 № 12 (далі – Наказ). Згідно із положеннями п. 1 Інструкції з організації взаємодії Експертної служби Міністерства внутрішніх справ із територіальним органом з надання сервісних послуг Міністерства внутрішніх справ (далі – Інструкція), затвердженої Наказом, цією Інструкцією визначається режим співдії Експертної служби Міністерства внутрішніх справ зі територіальним органом із надання сервісних послуг, а так само і його відокремленими структурними підрозділами - регіональними сервісними центрами і їх територіальними підрозділами - територіальними сервісними центрами з метою удосконалення форми реєстрації чи перереєстрації державою знімання із обліку автомобілів, автобусів, а так само й самохідних машин, що є сконструйованими на шасі автомобілів, мотоциклів всіх типів, марок та моделей, причепів та напівпричепів, мотоколясок, а також інших прирівняних до них транспортних засобів й мопедів [8].

При застосуванні цього документу може виникнути питання, чи поширюється його дія на нові транспортні засоби, що з'явилися нещодавно в результаті розвитку технологій. На сьогодні законодавець приділяє увагу цьому питанню. До прикладу, згідно із змістом положень ст. 2 Закону України «Про деякі питання використання транспортних засобів, оснащених електричними двигунами, та внесення змін до деяких законів України щодо подолання паливної залежності і розвитку електрозарядної інфраструктури та електричних транспортних засобів» від 24.02.2023 № 2956-IX (далі – Закон) зазначено, що дія цього нормативно-правового акту поширюється на відношення, що формуються в процесі використання транспортних засобів, що оснащені електричними двигунами, а також на відносини, що при формуванні та застосуванні інфраструктури для них [9]. При цьому ч. 1 ст. 1 Закону використовує терміни: автомобіль з водневим паливним елементом (коміркою); автомобіль плагін-гібридний; електричний колісний транспортний засіб; електробус; електробус з подовженим запасом ходу; електромобіль (електричний колісний транспортний засіб); легкий персональний електричний транспортний засіб; низькошвидкісний легкий електричний транспортний засіб тощо. Хоча в ч. 1 ст. 1 Закону й вживається слово «автомобіль» стосовно автомобіля з водневим паливним елементом (коміркою) та автомобілю плагін-гібридного, але навіть якщо припустити, що йдеться про автомобіль в розумінні п. 1 Інструкції, то виникає питання, чи поширюється її дія на електричний колісний транспортний засіб; електробус; електробус з подовженим запасом ходу; електромобіль (електричний колісний транспортний засіб); легкий персональний електричний транспортний засіб та низькошвидкісний легкий електричний

транспортний засіб, про які йдеться у ч. 1 ст. 1 Закону? Можна припустити, що ці транспортні засоби, оснащені електричними двигунами, належать до згаданих у п. 1 Інструкції інших прирівняних до згаданих у ній транспортних засобів, але з метою уникнення можливих питань стосовно сфери застосування інструкції, слід окремо позначити, чи поширюється її дія на транспортні засоби, що згадуються в Законі.

До прикладу, можна п. 1 Інструкції доповнити абзацом такого змісту: «Положення цієї Інструкції поширюються також на процедуру державної реєстрації (перереєстрації), зняття з обліку автомобілів із водневим паливним елементом (коміркою), автомобілів плагін-гібридних, електричних колісних транспортних засобів, електробусів, електробусів з подовженим запасом ходу, електромобілів (електричних колісних транспортних засобів); легких персональних електричних транспортних засобів; низькошвидкісних легких електричних транспортних засобів». Водночас якщо законодавець вирішить, що дія Інструкції не поширюватиметься на такі різновиди транспортних засобів, оснащених електричними двигунами, то про це також слід вказати у її тексті. Таке законодавче уточнення може усунути потенційно дискусійні питання її практичного застосування стосовно транспортних засобів, оснащених електричними двигунами.

Слід зазначити, що співдія Експертної служби Міністерства внутрішніх справ з територіальним органом із надання сервісних послуг Міністерства внутрішніх справ є особливо важливою в контексті протидії легалізації викрадених транспортних засобів [10]. В даному разі питання повноти охоплення Інструкцією відповідних правовідносин стосовно нових транспортних засобів, а саме транспортних засобів, оснащених електричними двигунами, набуває особливої практичної ваги та потребує уваги з боку законодавця.

Слід зауважити, що Головний сервісний центр Міністерства внутрішніх справ надає ряд послуг в електронному форматі, до яких можна віднести електронний кабінет водія. Як зазначено на сторінці Інтернет-ресурсу «Кабінет водія», така можливість надає змогу швидко й зручно отримати будь-які водійські послуги в електронному кабінеті водія [11]. Електронний кабінет водія дає змогу знайти й отримати такі послуги: а) послуги стосовно водійських документів та індивідуальних сповіщень; б) послуги стосовно перевірки транспортного засобу; в) послуги стосовно замовлення індивідуальних номерних знаків; г) послуги стосовно відновлення та обміну посвідчення водія; ґ) послуги стосовно автопарку; д) послуги стосовно подовження терміну зберігання номерного знаку; е) послуги стосовно замовлення страхового поліса; є) послуги стосовно бронювання номерних знаків; ж) послуги стосовно повторного доставлення посвідчення водія; з) послуги стосовно штрафів; и) послуги стосовно керування належним користувачем.

Така можливість отримання електронних послуг водієм з такого широкого переліку питань була би просто необхідною за умов пандемії та є особливо важливою за умов воєнного стану.

Водночас можливість отримання послуг від держави в електронному форматі взагалі варто розглядати в контексті положень ч. 2 ст. 3 Конституції України про те, що утвердження та забезпечення прав й свобод людини є головним обов'язком держави. Дистанційна форма надання послуг державою в багатьох випадках може сприяти забезпеченню прав й свобод людини.

Як зазначають Микитюк М. А. та Сопільник Л. І., публічні електронні послуги є засобом гарантування використання громадянами Інтернет-технологій задля отримання послуг, а також інформації, що їх надають державні органи чи органи місцевого самоврядування. Їх змістом виступає спрощення і полегшення взаємодії громадян із структурами держави з ціллю гарантування дієвості й доступності державних послуг [12]. Вказане науковцями повною мірою стосується і діяльності

сервісних центрів Міністерства внутрішніх справ, оскільки як вказано на офіційній сторінці Головного сервісного центру МВС, сервісні центри МВС є лідерами із надавання державних послуг. При цьому зазначено, що основою успіху в їх діяльності є люди, дієвість рішень та прогресивні технології. В такому разі надання послуг в електронному форматі стосується кожного із зазначених початків досягнень сервісні центри МВС.

Важливим питанням функціонування сервісних центрів Міністерства внутрішніх справ України є прозорість їх діяльності. Відповідно до п. 7 Розділу I Положення про ГСЦ, функціонування Головного сервісного центру Міністерства внутрішніх справ України базуються на засадах верховенства права, дотримання прав і свобод людини, гендерної рівності, інтересів соціуму та держави, а також законності, відкритості й прозорості. Таке положення повною мірою кореспондується із поглядами науковців. Так, на думку Семчука Ю.І., гарантування інформаційної прозорості у публічному управлінні є вагомим елементом демократичного соціуму. При цьому вказано, що однією з головних властивостей демократії виступає публічність та відкритість урядових дій і процесів, що дозволяє громадянам стежити за чином влади та відстоювати власні інтереси. Громадяни, які мають доступ до інформації і розуміють її, здатні більш ефективно взаємодіяти з урядом і боротися за свої права і інтереси. Науковець додає, що саме тому розріст інформаційної прозорості є вирішальним завданням для кожної демократичної системи [13]. Таким чином, належний рівень функціонування сервісних центрів Міністерства внутрішніх справ України, який передбачає серед іншого й прозорість їх діяльності, стає вагомим чинником розвитку демократичної держави.

Висновки

Отже, сервісні центри Міністерства внутрішніх справ України є юридичними особами публічного права та органами з надання сервісних послуг Міністерства внутрішніх справ України. До основних функцій і послуг сервісних центрів Міністерства внутрішніх справ України належать: а) видавання й обмінювання посвідчення водія; б) реєстрування і перереєстрування транспортних засобів; в) видавання й зберігання номерних знаків; г) оформлення дозволу на перевезення небезпечних вантажів. Також на базі сервісного центру Міністерства внутрішніх справ передбачено можливість складання іспитів для отримання права керування транспортними засобами. Однією із проблем правового регулювання діяльності сервісних центрів Міністерства внутрішніх справ України є необхідність узгодження законодавчих актів у цій сфері із положеннями нормативно-правових актів, що щодо транспортних засобів, оснащених електричними двигунами

Належний рівень функціонування сервісних центрів Міністерства внутрішніх справ України є ваговою складовою забезпечення розвитку демократичної держави, що вимагає високої якості законодавства, яке закріплює їх правовий статус, високого професійного рівня їх посадовців, а також гарантування державою відповідних умов для їх діяльності.

Список використаних джерел

1. Конституція України: Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. База даних «Законодавство України»/ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Te>
2. Закон України «Про адміністративні послуги» від 06.09.2012 № 5203-VI. База даних «Законодавство України»/ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5203-17#Text>
3. Про затвердження Положення про Міністерство внутрішніх справ України: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.10.2015 № 878. База даних

- «Законодавство України»/ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/878-2015-%D0%BF#Text>
4. Про утворення територіальних органів з надання сервісних послуг Міністерства внутрішніх справ: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.10.2015 № 889. База даних «Законодавство України»/ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-2015-%D0%BF#Text>
5. Деякі питання територіальних органів Міністерства внутрішніх справ: Постанова Кабінету Міністрів України від 12.02.2020 № 79. База даних «Законодавство України»/ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/79-2020-%D0%BF#Text>
6. Хто ми. Інтернет-ресурс «Головний сервісний центр МВС». URL: <https://hsc.gov.ua/pro-gsc/about/>
7. Про внесення змін до Положення про Головний сервісний центр МВС: Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 24.04.2020 № 354. Інтернет-ресурс «Головний сервісний центр МВС». URL: https://hsc.gov.ua/wp-content/uploads/2021/02/polojenia_GSC_MVS.pdf?fbclid=IwAR3JPjYb9m_ZHUReQZ7oiIS0VDitEnfqU8rxzKdwujVYiS4pdRTKBrKuH0c
8. Про організацію взаємодії Експертної служби МВС із територіальним органом з надання сервісних послуг МВС: Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 17.01.2023 № 12. База даних «Законодавство України»/ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0200-23#Text>
9. Про деякі питання використання транспортних засобів, оснащених електричними двигунами, та внесення змін до деяких законів України щодо подолання паливної залежності і розвитку електрозарядної інфраструктури та електричних транспортних засобів: Закон України від 24.02.2023 № 2956-IX. База даних «Законодавство України»/ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2956-20#Text>
10. Участь у науково-практичному семінарі: «Актуальні проблеми протидії легалізації викрадених транспортних засобів». Інтернет-ресурс: Чернігівський науково-дослідний експертно-криміналістичний центр МВС України. URL: <https://www.ndekcmvs.cn.ua/novyny/uchast-u-naukovo-praktychnomu-seminari-aktualni-problemy-protydiy-legalizatsiyi-vykradenyh-transportnyh-zasobiv/>
11. Кабінет водія. Інтернет-ресурс «Кабінет водія». URL: <https://e-driver.mvs.gov.ua/blog/>
12. Микитюк М. А., Сопільник Л. І. Сутність публічних електронних послуг та їх адміністративно-правове регулювання. Академічні візії. 2023. Випуск 17. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/download/686/616>
13. Семчук Ю.І. Правовий механізм забезпечення інформаційної прозорості публічного управління. Академічні візії. 2023. № 22. <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/689>